

TOELICHTING

Artikel 20, tweede lid onder b IOAW en artikel 20, eerste lid IOAZ geeft de gemeenteraad opdracht om bij verordening regels te stellen met betrekking tot het verlagen van de bijstand, als bedoeld in artikel 18, tweede lid WWB.

ALGEMENE TOELICHTING

De Wet bundeling van uitkeringen inkomensvoorziening (wet BUIG) aan gemeenten is met ingang van 1 januari 2010 in werking getreden. Met deze nieuwe wet worden de gemeentelijke middelen voor de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW), de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ), het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz 2004) voor zover dat betrekking heeft op algemene bijstand aan startende ondernemers, alsmede de Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) gebundeld met het Inkomensdeel voor de Wet werk en bijstand (WWB). Met de invoering van deze gebundelde uitkering krijgt de gemeente één budget voor de bekostiging van uitkeringen op grond van de WWB, de IOAW, de IOAZ en het Bbz 2004.

De financieringssystematiek van de IOAW, de IOAZ en het Bbz 2004 wijzigt eveneens. De IOAW, de IOAZ en het Bbz 2004 kennen tot 1 januari 2010 een financieringssystematiek van 75% declaratie en 25% eigen budget. Het gecombineerde declaratie- en budgetsysteem voor deze uitkeringskosten wordt vervangen door een systeem van volledige budgetfinanciering, zoals dit nu van toepassing is voor het WWB-Inkomensdeel. Aldus ontstaat voor de gemeente, meer dan eerst, een direct belang om de regelingen zo goed en doeltreffend mogelijk uit te voeren. De IOAW en de IOAZ kennen analoog aan de Wet werk en bijstand een uitstroomdoelstelling en geven de gemeente de instrumenten om het volume aan uitkeringsgerechtigden te beïnvloeden. De financiële prikkel van het Inkomensdeel past volledig op de daaraan toe te voegen IOAW- en IOAZ-middelen, aldus het rijk.

Vanwege de beperkte voorspelbaarheid van deze kosten blijft een aparte financiering (75% declaratie en 25% eigen budget) in het kader van het Bbz 2004 voor de kosten van levensonderhoud van gevestigde zelfstandigen en voor bedrijfskapitaal gehandhaafd.

Bij een systeem van volledige budgetfinanciering past dat administratieve eisen worden afgeschaft en verplichtingen voor gemeenten worden omgezet in bevoegdheden, bijvoorbeeld ten aanzien van de frequentie van heronderzoeken en de terugvordering van ten onrechte verstrekte uitkeringen. Ook de verplichting voor het college om in het kader van de IOAW en de IOAZ bij bepaalde overtredingen met toepassing van het (rijks) Maatregelenbesluit een maatregel op te leggen wordt omgezet in een bevoegdheid en de bestuurlijke boete in de IOAW en IOAZ komt te vervallen. Wel is in artikel 35 met inachtneming van het bepaalde in artikel 20 van zowel de IOAW als de IOAZ de verplichting opgenomen voor de gemeenteraad om bij verordening regels te stellen met betrekking tot maatregelen.

Het opstellen dan wel aanpassen van verordeningen vergt voorbereidingstijd voor gemeenten. Vanwege deze benodigde voorbereidingstijd treedt deze bepaling later in werking, namelijk met ingang van 1 november 2010. Met betrekking tot de ondersteuning bij arbeidsinschakeling en het aanbieden van voorzieningen gericht op arbeidsinschakeling voorziet de Participatieverordening Gemeente Ommen.

Artikel 20 IOAW / IOAZ luidt als volgt:

1. Het college kan de uitkering blijvend of tijdelijk weigeren naar de mate waarin de belanghebbende uit of in verband met arbeid inkomen als bedoeld in of op grond van artikel 8 zou hebben kunnen verwerven, indien:
 - a. aan de beëindiging van zijn dienstbetrekking een dringende reden ten grondslag ligt in de zin van artikel 678 van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek en de belanghebbende ter zake een verwijt kan worden gemaakt;

- b. de dienstbetrekking is beëindigd door of op verzoek van de belanghebbende zonder dat aan de voortzetting ervan zodanige bezwaren waren verbonden, dat deze voortzetting redelijkerwijs niet van hem zou kunnen worden gevergd;
 - c. de belanghebbende nalaat algemeen geaccepteerde arbeid te aanvaarden; of
 - d. de belanghebbende door eigen toedoen geen algemeen geaccepteerde arbeid verkrijgt.
2. Het college verlaagt de uitkering overeenkomstig de verordening, bedoeld in artikel 35, lid 1, sub b ter zake van het niet of onvoldoende nakomen door de belanghebbende die voor de zelfstandige voorziening in het bestaan is aangewezen op arbeid in dienstbetrekking, van een verplichting als bedoeld in artikel 13 IOAW/IOAZ of in artikel 30c, lid 2 en lid 3 van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen, of een op grond van hoofdstuk III aan de uitkering verbonden verplichting, anders dan de verplichting, bedoeld in artikel 37, lid 1, sub c, waaronder begrepen het zich jegens het college zeer ernstig misdragen.
 3. Van een verlaging als bedoeld in lid 2 wordt afgezien, indien elke vorm van verwijtbaarheid ontbreekt.
 4. Het niet voeren van verweer door de belanghebbende tegen of het instemmen van de belanghebbende met een beëindiging van de dienstbetrekking door of op verzoek van de werkgever leidt niet tot het opleggen van maatregel op grond van lid 1.

De Afstemmingsverordening biedt de basis voor het opleggen van een verlaging. Daarbij is het aspect van rechtszekerheid voor de burger van groot belang. De verordening geeft aan in welke gevallen er een verlaging opgelegd kan worden. Dat houdt tevens in, dat het niet toegestaan is om een zwaardere sanctie op te leggen dan volgens de verordening is toegestaan.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Begripsbepalingen

De begrippen die in deze verordening worden gebruikt hebben een gelijkkluidende betekenis als de omschrijvingen in de IOAW/IOAZ.

Artikel 2 Het opleggen van een verlaging

Eerste lid

De IOAW/IOAZ verbindt aan het recht op een uitkering de volgende verplichtingen:

1. Het tonen van voldoende besef van verantwoordelijkheid voor de voorziening in het bestaan (artikel 20, tweede lid IOAW en artikel 20, eerste lid IOAZ).
2. De plicht tot arbeidsinschakeling (artikel 37 IOAW/IOAZ). Deze plicht bestaat uit de volgende verplichtingen:
 - de plicht om naar vermogen algemeen geaccepteerde arbeid te verkrijgen en deze te aanvaarden;
 - de plicht ervoor te zorgen om als werkzoekende geregistreerd te zijn bij het Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen en geregistreerd blijven, indien hem daartoe het recht toekomt op grond van artikel 30b, eerste lid, van de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen;
 - algemeen geaccepteerde arbeid te aanvaarden;
 - na te laten hetgeen inschakeling in de arbeid belemmert;
 - de plicht gebruik te maken van een door het college aangeboden voorziening gericht op ondersteuning bij arbeidsinschakeling. Deze verplichting zal nader moeten worden uitgewerkt in specifieke verplichtingen die zijn toegesneden op de situatie en mogelijkheden van de uitkeringsgerechtigde. De Participatieverordening vormt de juridische basis voor het opleggen van deze specifieke verplichtingen. Deze verplichtingen zullen in het besluit tot het verlenen van uitkering moeten worden neergelegd.
2. De informatieplicht (artikel 13, eerste lid IOAW/IOAZ). Op een uitkeringsgerechtigde rust de verplichting om op verzoek of onverwijld uit eigen beweging mededeling te doen van alle feiten en omstandigheden waarvan hem redelijkerwijs duidelijk moet zijn dat zij van invloed kunnen zijn op zijn arbeidsinschakeling of het recht op uitkering.
3. De medewerkingsplicht (artikel 13, tweede lid IOAW/IOAZ). Dit is de plicht van uitkeringsgerechtigden om desgevraagd het college de medewerking te verlenen die redelijkerwijs nodig is voor de uitvoering van de IOAW/IOAZ. De medewerkingsplicht kan uit allerlei concrete verplichtingen bestaan, onder anderen:
 - het toestaan van een huisbezoek;
 - het meewerken aan een psychologisch onderzoek;
 - verificatie van door belanghebbende verstrekte gegevens;
 - het verstrekken van gevraagde inlichtingen en bewijsstukken.

Deze lijst is niet limitatief en meerdere verplichtingen zijn daarom denkbaar.

Artikel 20, tweede lid IOAW en artikel 20, eerste lid IOAZ noemt daarnaast nog een gedraging die in ieder geval een schending van de medewerkingsplicht inhoudt: “het zich jegens het college zeer ernstig misdragen”.

De Wet SUWI legt ook verplichtingen op aan uitkeringsgerechtigden. Het betreft de verplichting om alle gevraagde gegevens en bewijsstukken aan de Centrale organisatie werk en inkomen te verstrekken die nodig zijn voor de beslissing door het college (artikel 30c, tweede en derde lid Wet SUWI) en de verplichting om op verzoek of onverwijld uit eigen beweging alle feiten en omstandigheden mee te delen aan de Centrale organisatie werk en inkomen, waarvan hem redelijkerwijs duidelijk moet zijn dat zij van invloed kunnen zijn op het recht op uitkering, het geldend maken van het recht op uitkering of de hoogte of de duur van de uitkering.

Tweede lid

In de Afstemmingsverordening zijn voor allerlei gedragingen, die een schending van een verplichting betekenen, standaardverlagingen vastgesteld in de vorm van een vaste (procentuele) verlaging van de grondslag.

In het tweede lid is de hoofdregel neergelegd: het college dient een op te leggen verlaging af te stemmen op de individuele omstandigheden van de belanghebbende en de mate van verwijtbaarheid. Deze bepaling brengt met zich mee dat bij elke op te leggen verlaging zal moeten worden nagaan of gelet op de individuele omstandigheden van de betrokken uitkeringsgerechtigde afwijking van de hoogte en de duur van de voorgeschreven standaardverlaging geboden is. Afwijking van de standaardverlaging kan zowel een verzwaring als een matiging betekenen.

Dit betekent dat bij het beoordelen of een verlaging moet worden opgelegd, en zo ja, welke, telkens de volgende drie stappen moet doorlopen:

- vaststellen van de ernst van de gedraging;
- vaststellen van de (mate van) verwijtbaarheid;
- vaststellen van de omstandigheden van de uitkeringsgerechtigde.

De ernst van de gedraging komt tot uitdrukking in het standaardpercentage waarmee de grondslag wordt verlaagd. Wat betreft de beoordeling van de mate van verwijtbaarheid wordt verwezen naar de toelichting bij artikel 6.

Matiging van de opgelegde verlaging wegens persoonlijke omstandigheden kan bijvoorbeeld in de volgende gevallen aan de orde zijn:

- bijzondere financiële omstandigheden van de belanghebbende, zoals bijvoorbeeld hoge woonlasten of andere vaste lasten of uitgaven van bijzondere aard waarvoor geen financiële tegemoetkoming mogelijk is;
- sociale omstandigheden;

Artikel 3 Berekeningsgrondslag**Eerste lid**

In dit lid is het uitgangspunt vastgelegd dat een verlaging wordt opgelegd over de grondslag. Onder de grondslag wordt verstaan de wettelijke grondslag, inclusief vakantietoeslag.

Tweede lid

Behoeft geen nadere toelichting

Artikel 4 Het besluit tot opleggen van een verlaging

Het verlagen van de grondslag omdat een verlaging wordt opgelegd, vindt plaats door middel van een besluit. Wanneer de verlaging bij een lopende uitkering wordt opgelegd, wordt een besluit tot vaststelling van de uitkering op grond van artikel 21 IOAW/IOAZ genomen.

Wordt een verlaging met terugwerkende kracht opgelegd, dan moet een besluit tot herziening van de uitkering worden genomen (artikel 17, derde lid IOAW/IOAZ).

In dit artikel wordt aangegeven wat in het besluit in ieder geval moet worden vermeld. Deze eisen vloeien rechtstreeks voort uit de Algemene wet bestuursrecht (Awb) en dan met het motiveringsbeginsel. Het motiveringsvereiste houdt onder andere in dat een besluit kenbaar moet worden gemaakt en van een deugdelijke motivering wordt voorzien.

Artikel 5 Horen van belanghebbende

In dit artikel wordt het horen van de belanghebbende, voordat een verlaging wordt opgelegd, in beginsel voorgeschreven.

Het tweede lid bevat een aantal uitzonderingen op deze hoorplicht. De onderdelen a en b staan ook genoemd in artikel 4:11 van de Algemene wet bestuursrecht.

Op grond van afdeling 4.1.2. van de Awb is in een aantal gevallen het horen van de belanghebbende verplicht bij de voorbereiding van beschikkingen. Deze hoorplicht geldt echter niet bij de voorbereiding van beschikkingen die betrekking hebben op een financiële aanspraak (artikel 4:12 Awb).

Artikel 6 Afzien van het toepassen van een verlaging

Eerste lid

Het afzien van het opleggen van een verlaging “indien elke vorm van verwijtbaarheid” ontbreekt, is geregeld in artikel 20, derde lid IOAW/IOAZ.

Een andere reden om af te zien van het opleggen van een verlaging is dat de gedraging te lang geleden heeft plaatsgevonden (verjaring). Omwille van de effectiviteit (“lik op stuk”) is het nodig dat een verlaging spoedig nadat de gedraging heeft plaatsgehad, wordt opgelegd. Om deze reden wordt onder b geregeld dat geen verlagingen worden opgelegd voor gedragingen die langer dan één jaar geleden hebben plaatsgevonden.

Tweede lid

Voor gedragingen die een schending van de informatieplicht inhouden en als gevolg waarvan ten onrechte uitkering is verleend of een te hoog bedrag aan uitkering is verleend, geldt in de verordening een verjaringstermijn van vijf jaar. Een termijn van vijf jaar ligt voor de hand gelet op de ernst van de gedraging (fraude) en gelet op het feit dat er vaak tijd nodig is om de omvang van de fraude (het benadelingsbedrag) vast te stellen.

Derde lid

Hierin wordt geregeld dat het college kan afzien van het opleggen van een verlaging indien het daarvoor dringende redenen aanwezig acht. Wat dringende redenen zijn, is afhankelijk van de concrete situatie en kan dus niet op voorhand worden vastgelegd. Uitgangspunt hierbij is een analoge uitleg van het begrip “dringende redenen” aan die in de jurisprudentie van de Centrale Raad van Beroep.

De rode draad in deze jurisprudentie is:

- Dringende reden zien op de gevolgen van een bepaald besluit, gelet op zijn persoonlijke omstandigheden. Dringende redenen zien dus nadrukkelijk niet op omstandigheden die betrekking hebben op de oorzaak en de verwijtbaarheid van het niet nakomen van de verplichting.
- Met redelijke mate van objectiviteit dient te kunnen worden vastgesteld dat de dringende redenen zien op de onaanvaardbaarheid van de sociale en/of financiële consequenties van een besluit. De enkele omstandigheid dat een belanghebbende financieel zwaar getroffen wordt door een besluit is niet als dringende reden aan te merken. Evenmin is het bestaan van (problematische) schulden aan te merken als een dringende reden.

Vierde lid

Het doen van een schriftelijke mededeling dat het college afziet van het opleggen van een verlaging wegens dringende redenen is van belang in verband met eventuele recidive.

Artikel 7 Ingangsdatum en tijdvak van de verlaging

Eerste en tweede lid

Het verlagen van de uitkering die in de nabije toekomst wordt verstrekt en/of nog betaalbaar dient te worden gesteld, is de meest makkelijke methode.

Derde lid

Wanneer de verlaging met terugwerkende kracht wordt opgelegd, zal de uitkering op grond van artikel 17, lid 3 IOAW/IOAZ moeten worden herzien. Een verlaging als deze zal leiden tot een terugvordering. Om te kunnen terugvorderen dient de uitkering te zijn herzien.

Vierde lid

Wordt een verlaging voor een langere duur dan drie maanden opgelegd, dan zal de verlaging aan een herbeoordeling moeten worden onderworpen. Anders dan in de WWB, is dit niet opgenomen in de IOAW/IOAZ. Voor een eensluidend beleid is deze mogelijkheid ook opgenomen in de Afstemmingsverordening IOAW/IOAZ.

Het college mag zelf bepalen wanneer de herbeoordeling plaatsvindt, als dat maar gebeurt binnen drie maanden nadat het besluit is genomen. Bij zo'n herbeoordeling hoeft niet opnieuw een besluit te worden genomen. Een marginale beoordeling volstaat: beoordeeld moet worden of het redelijk is dat de opgelegde verlaging wordt gecontinueerd. Daarbij kan gekeken worden naar de omstandigheden waarin betrokkene verkeert, maar ook of de betreffende persoon nu wel aan zijn verplichtingen voldoet.

Artikel 8 Samenloop van gedragingen

De regeling voor de samenloop van gedragingen heeft betrekking op verschillende gedragingen van een bijstandsgerechtigde die (min of meer) gelijktijdig plaatsvinden.

Indien sprake is van schending van verschillende gedragingen, dan dient voor het toepassen van de verlaging te worden uitgegaan van de gedraging waarop de zwaarste verlaging van toepassing is.

Hoofdstuk 2 Geen of onvoldoende medewerking verlenen aan het verkrijgen of behouden van algemeen geaccepteerde arbeidArtikel 9 Indeling in categorieën

De gedragingen die verband houden met het geen of onvoldoende medewerking verlenen aan het verkrijgen of behouden van algemeen geaccepteerde arbeid, worden in vier categorieën onderscheiden. Hierbij is de ernst van de gedraging het onderscheidend criterium. Een gedraging wordt ernstiger geacht naarmate de gedraging concretere gevolgen heeft voor het niet verkrijgen of behouden van betaalde arbeid.

Eerste lid

Onderdeel a betreft de formele verplichting om zich als werkzoekende in te schrijven bij het UWV Werkplein en ingeschreven te doen blijven.

Onderdeel b betreft de verplichting om het individuele activeringsplan, het (standaard) trajectplan te ondertekenen.

Tweede lid

De tweede categorie betreft de verplichting tot een actieve opstelling op de arbeidsmarkt, de eigen verantwoordelijkheid van de belanghebbende om bijvoorbeeld voldoende te solliciteren en te voldoen aan een oproep.

Derde lid

In de derde categorie gaat het om gedragingen die de kansen op arbeidsinschakeling verminderen en het stellen van niet verantwoorde beperkingen ten aanzien van aanvaardbare arbeid. Voorbeelden hiervan zijn negatieve gedragingen bij sollicitaties en onvoldoende meewerken aan het opgesteld trajectplan waaronder ook sociale activering verplicht kan worden gesteld.

Het niet of onvoldoende meewerken aan een traject dat zal leiden tot vertraging van het traject wordt in de derde categorie bedoeld. Van onvoldoende medewerking is sprake wanneer de belanghebbende niet op afspraken bij het re-integratiebedrijf verschijnt, opdrachten in het kader van scholing niet naar behoren uitvoert of zich niet coöperatief opstelt ten aanzien van een diagnostisch onderzoek.

Vierde lid

De vierde categorie betreft het niet aanvaarden van algemeen geaccepteerde arbeid, alsmede door eigen toedoen voorafgaand aan de aanvraag algemeen geaccepteerde arbeid niet behouden dan wel tijdens de uitkering deeltijdarbeid niet behouden.

Bij onderdeel c gaat het om dezelfde soort gedraging als bedoeld in de derde categorie, echter met dit verschil dat de gedraging heeft geleid tot het (definitief) geen doorgang vinden of afbreken van het traject. In de praktijk zal beëindiging van een traject veelal pas plaatsvinden nadat de belanghebbende door zijn gedrag herhaaldelijk heeft laten blijken niet mee te willen werken aan instrumenten gericht op een zo spoedig mogelijke inschakeling in het arbeidsproces.

Artikel 10 De hoogte en duur van de verlaging

Dit artikel bevat de standaardverlagingen voor de vier categorieën van gedragingen die verband met het geen of onvoldoende medewerking verlenen aan het verkrijgen of behouden van algemeen geaccepteerde arbeid.

Artikel 11 Recidive en meervoudige recidive

Eerste lid

Indien binnen één jaar na een eerste verwijtbare gedraging sprake is van een herhaling van een verwijtbare gedraging, wordt de grotere mate van verwijtbaarheid tot uitdrukking gebracht in een verdubbeling van de duur van de verlaging. Met “eerste verwijtbare gedraging” wordt de eerste gedraging verstaan die aanleiding is geweest tot een verlaging, ook indien de verlaging wegens dringende redenen niet is geëffectueerd. Voor het bepalen van de aanvang van de termijn van 12 maanden, geldt het tijdstip waarop het besluit van de verlaging, bekend is gemaakt.

Op basis van deze bepaling kan een recidiveverlaging slechts één keer worden toegepast.

Tweede lid

Indien belanghebbende na een tweede verwijtbare gedraging wederom verwijtbaar gedrag vertoont, zal de hoogte en de duur van de verlaging individueel moeten worden vastgesteld, waarbij gekeken zal moeten worden naar de ernst van de gedraging, de mate van verwijtbaarheid en de individuele omstandigheden van de betrokkene.

Hoofdstuk 3 (Vervallen)

Het hoofdstuk inzake maatregelen inzake het niet nakomen van de inlichtingenplicht en de daarin opgenomen bepalingen komt te vervallen. Als schending van de inlichtingenplicht wordt geconstateerd, levert dit een beboetbare gedraging op. De in de verordening opgenomen bepalingen rond de maatregel vanwege schending inlichtingenplicht kunnen/moeten daarom komen te vervallen.

Hoofdstuk 4 Overige gedragingen die leiden tot een verlaging

Artikel 15 Tekortschietend besef van verantwoordelijkheid

Eerste lid

De verplichting om voldoende besef van verantwoordelijkheid te tonen voor de voorziening in het bestaan, geldt reeds voordat een uitkering wordt aangevraagd. Dit betekent dat wanneer iemand in de periode tijdens of voorafgaand aan de uitkeringsaanvraag een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid heeft getoond, waardoor hij niet langer beschikt over de middelen om in de kosten van het bestaan te voorzien en als gevolg daarvan een uitkering aanvraagt, de gemeente bij de toekenning van de uitkering hiermee rekening kan houden door het opleggen van een verlaging.

Een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid kan uit allerlei gedragingen blijken, zoals:

- een onverantwoorde besteding van vermogen;
- verkoop woning beneden de waarde
- onderbedeling bij echtscheiding
- het onvoldoende zijn verzekerd

Deze lijst is niet limitatief en meerdere vormen van tekortschietend besef van verantwoordelijkheid zijn denkbaar. Ook kan een tekortschietend besef van

verantwoordelijkheid voor de IOAW een verwijtbare gedraging zijn, terwijl dit voor de IOAZ niet het geval hoeft te zijn (of omgekeerd).

Tweede lid

Naast de uitsluiting van het recht op uitkering (artikel 6, eerste lid onder a IOAW en artikel 6, tweede lid onder b IOAZ) wordt een verlaging toegepast van twintig procent voor de duur van één maand, wanneer betrokkene langer dan vier, respectievelijk 13 weken verblijf houdt buiten Nederland. Hoewel de periode, anders dan in de WWB, niet genoemd wordt in de IOAW/IOAZ, is deze van invloed op de mogelijkheden tot inschakeling in de arbeid.

Artikel 16 Zeer ernstige misdragingen

Onder de term “zeer ernstige misdragingen” kunnen diverse vormen van agressie worden verstaan, zij het dat er sprake moet zijn van verwijtbaarheid en van gedrag dat in het normale menselijke verkeer in alle gevallen als onacceptabel kan worden beschouwd.

Gemeenten kunnen alleen een verlaging opleggen, indien er een verband bestaat tussen de ernstige misdraging en (mogelijke) belemmeringen voor de gemeente bij het vaststellen van het recht op een uitkering. Vandaar dat in dit artikel wordt bepaald dat de zeer ernstige misdragingen moeten hebben plaatsgevonden onder omstandigheden die rechtstreeks verband houden met de uitvoering van de IOAW/IOAZ.

In artikel 20, tweede lid IOAW en artikel 20, eerste lid IOAZ, wordt gesproken over “het zich jegens het college zeer ernstig misdragen”. Dit betekent dat alleen (zeer) agressief gedrag tegenover leden van het college en hun ambtenaren aanleiding zijn voor het opleggen van een verlaging. Er kan dus géén verlaging worden opgelegd als een klant zich agressief heeft gedragen tegenover een medewerker van een andere organisatie die belast is met de uitvoering van de IOAW/IOAZ (bijvoorbeeld een re-integratiebedrijf). Het is in dat geval wellicht wel mogelijk om een verlaging op te leggen wegens het niet of onvoldoende gebruikmaken van een voorziening gericht op arbeidsinschakeling (artikel 9, derde lid van deze verordening).

Bij het vaststellen van de verlaging in de situatie dat een uitkeringsgerechtigde zich ernstig heeft misdragen, zal gekeken moeten worden naar de ernst van de gedraging, de mate van verwijtbaarheid en de persoonlijke omstandigheden van de betrokkene.

Wat betreft het vaststellen van de ernst van de gedraging, kunnen de volgende vormen van agressief gedrag in een oplopende reeks (steeds ernstiger) worden onderscheiden:

- a. verbaal geweld;
- b. discriminatie;
- c. intimidatie (uitoefenen van psychische druk);
- d. zaakgericht fysiek geweld (vernielingen);
- e. mensgericht fysiek geweld;
- f. combinatie van agressievormen.

Voor het bepalen van verwijtbaarheid van de misdraging zal gekeken moeten worden naar de omstandigheden waaronder de misdraging heeft plaatsgehad.

In dit verband is het relevant een onderscheid te maken tussen instrumenteel geweld en frustratiegeweld. Van instrumenteel geweld is sprake als iemand het toepassen van geweld bewust gebruikt om een bepaald doel te bereiken (bijvoorbeeld het verkrijgen van een uitkering). Agressie die ontstaat door onmacht, ontevredenheid, onduidelijkheid en dergelijke kan worden aangeduid met frustratiegeweld. Het zal duidelijk zijn dat de mate van verwijtbaarheid bij instrumenteel geweld in beginsel groter is dan bij frustratiegeweld.

Het opleggen van een verlaging staat geheel los van het doen van aangifte bij de politie. Het college legt een verlaging op, terwijl de functionaris tegen wie de agressie zich richtte, aangifte kan doen bij de politie.

Hoofdstuk 5 Slotbepalingen

Artikel 17 Hardheidsclausule

Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.

Artikel 18 Uitvoering

Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.

Artikel 19 Citeertitel

Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.

Artikel 20 Inwerkingtreding

Dit artikel behoeft geen nadere toelichting.